

Ad quintum dicendum, quod quamvis aliquis pro certo scire non possit de altero, an sit in statu salutis, tamen potest probabiliter aestimare ex his quæ exterius videt de homine: ex fructu enim suo arbor cognoscitur, ut dicitur Matth. vii.

Ad sextum dicendum, quod ad hoc quod suffragium alicui valeat, requiritur & ex parte eius pro quo fit, capacitas huius valoris; & hanc homo acquisivit per opera propria quæ gessit in vita; & sic loquitur Augustinus. Requiritur nihilominus qualitas operis, quæ prodesse debet; hæc non pendet ex eo pro quo fit, sed magis ex eo qui facit vel exequendo, vel imperando.

SOLUTIO IV.

Ad quartam quæstionem dicendum, quod opus suffragii quod pro altero fit, potest considerari dupliciter. Uno modo ut est expiativum pænæ per modum cuiusdam recompensationis, quæ in satisfactione attenditur; & hoc modo opus suffragii, quod reputatur quasi eius pro quo fit, ita absolvit eum à debito pænæ quod non absolvit facientem à debito pænæ propriæ: quia in tali recompensatione consideratur æqualitas iustitiæ; opus autem istud satisfactorium ita potest adæquari reatu uni quod alteri non æquatur. Reatus enim duorum peccatorum majorem satisfactionem requirunt quam reatus unius. Alio modo potest considerari in quantum est meritorium vitæ æternæ, quod habet in quantum procedit ex radice charitatis; & secundum hoc non solum prodest ei pro quo fit, sed facienti magis.

Et per hoc patet solutio ad objecta. Primæ enim rationes procedebant de opere suffragii secundum quod est satisfactorium, sed aliæ secundum quod est meritorium.

ARTICULUS II.

Utrum suffragia prosint existentibus in inferno.

Quodl. ii. cap. xvi.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod suffragia prosunt existentibus in inferno per hoc quod habetur II. Mach. xii. 40. quod *invenerunt sub tunicis interfectorum de donariis idolorum, à quibus lex prohibet Judæos; & tamen post subditur, quod Judas duodecim millia dracmas argenti misit Hierosolymam offerri pro peccatis mortuorum.* Constat autem illos mortaliter peccasse contra legem agentes, & ita in peccato mortali decessisse, & ita ad infernum esse translatos. Ergo in inferno existentibus suffragia prosunt.

2. Præterea. In littera habetur ex verbis Augustini, quod quibus valent suffragia, vel ad hoc prosunt ut sit plena remissio, vel ad hoc ut tolerabilior sit eorum damnatio. Sed soli illi qui sunt in inferno, damnati esse dicuntur. Ergo etiam existentibus in inferno suffragia prosunt.

3. Præterea. Dionysius in ult. cap. cœl. Hierarch. dicit: *Si hic iustorum orationes & secundum hanc vitam, quanto magis post mortem in his qui digni sunt, sacris orationibus operantur tantummodo? Ex quo potest accipi, quod suffragia magis prosunt mortuis quam etiam vivis.* Sed vivis prosunt etiam in peccato mortali existentibus, cum quotidie oret Ecclesia pro peccatoribus, ut convertantur ad Deum. Ergo etiam

(1) Al. illatam. Supplementum vero quæst. vii. art. 5. dicentem. (2) Al. quod. (3) Al. ipsique.

mortuis in peccato mortali suffragia valent.

4. Præterea. In vitis patrum legitur, quod etiam Damascenus in sermone suo refert, quod Macarius inventa in via calvaria cuiusdam defuncti, oratione præmissa, quæ sicut cuius caput fuisset, & caput dedit responsum, quod fuerat sacerdotis gentilis, qui in inferno erat damnatus; & tamen confessus est oratione Macarii se, & alios juvari. Ergo suffragia Ecclesiæ etiam existentibus in inferno prosunt.

5. Præterea. Damascenus in eodem sermone narrat, quod Gregorius pro Trajano orationem fundens, audivit vocem sibi divinitus (1) allatam: *Vocem tuam audivi, (2) & veniam Trajano do: cuius rei, ut Damascenus dicit in dicto sermone, testis est oriens omnis, & occidens.* Sed constat Trajanum in inferno fuisse: quia multorum Martyrum necem amarum instituit, ut ibidem Damascenus dicit. Ergo suffragia etiam valent existentibus in inferno.

Sed contra est quod dicit Dionysius vii. cap. cœl. Hierarch. *Summus sacerdos pro immundis non orat, quia in hoc avertetur à divino ordine: & Commentator ibidem dicit, quod peccatoribus non orat remissionem, quia non audiretur pro illis.* Ergo non valent existentibus in inferno suffragia.

Præterea. Gregorius dicit in XXXIV. Moral. cap. xvi. *Eadem causa est cur non oretur tunc, scilicet post diem iudicii, pro hominibus æterno igne damnatis, quæ nunc causa est ut non oretur pro diabolo, angelisque eius æterno supplicio damnatis: quæ etiam nunc causa est ut non orent Sancti pro hominibus infidelibus, (3) impiisque defunctis: quia de eis utique, quos æterno damnatos supplicio jam noverunt, ante illum iusti iudicis conspectum orationis suæ meritum cassari refugiunt.* Ergo suffragia damnatis in inferno non valent.

Præterea. In littera habetur ex verbis Augustini: *Qui sine fide operante per dilectionem, ejusque sacramentis à corpore exeunt, frustra illis à suis huiusmodi officia impenduntur.* Sed omnes damnati sunt huiusmodi. Ergo suffragia damnatis in inferno non prosunt.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod nec etiam existentibus in purgatorio. Quia purgatorium pars quædam inferni est. Sed in inferno nulla est redemptio: & Psalm. vi. 6. dicit: *In inferno autem quis confitebitur tibi?* Ergo suffragia his qui sunt in purgatorio, non valent.

2. Præterea. Pœna purgatorii est finita. Si ergo per suffragia aliquid de pœna dimittitur, tantum poterunt multiplicari suffragia, quod tota tollitur, & ita peccatum remanebit totaliter impunitum; quod repugnare videtur divinæ iustitiæ.

3. Præterea. Ad hoc animæ in purgatorio detinentur, ut ibi purgatæ, puræ ad regnum perveniant. Sed non potest purgari anima, nisi aliquid circa ipsam fiat. Ergo suffragia facta per vivos pœnam purgatorii non diminuunt.

4. Præterea. Si suffragia existentibus in purgatorio valerent, maxime ea viderentur valere quæ sunt ad eorum imperium facta. Sed hæc non semper valent, sicut si aliquis decedens disponit tot suffragia pro se fieri, quæ si facta essent, sufficerent ad totam pœnam abolendam. Posito ergo quod huiusmodi suffragia differantur quousque ille pœnam evasit, ista suffragia ei nihil proderunt: non enim potest dici, quod ei prosint antequam fiant; postquam autem sunt facta, eis non indiget, quia jam pœnam evasit. Ergo suffragia

gia existentibus in purgatorio non valent.

Sed contra est quod dicitur in littera ex verbis Augustini, quod suffragia prosunt his qui sunt mediocriter boni, vel mali. Sed tales sunt qui in purgatorio detinentur. Ergo &c.

Præterea. Dionysius dicit in vii. cap. cœl. Hierarch. quod divinus sacerdos pro mortuis orans, pro illis orat qui sancte vixerunt, & tamen aliquas maculas habuerunt ex infirmitate humana contractas. Sed tales in purgatorio detinentur. Ergo &c.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod suffragia valent pueris in limbo existentibus. Quia illi non detinentur nisi pro peccato alieno. Ergo maxime decens est ut ipsi juvenitur suffragiis alienis.

2. Præterea. In littera habetur ex verbis Augustini, quod suffragia Ecclesiæ pro non valde malis propitiationes sunt. Sed pueri non computantur inter valde malos, cum mitissima sit eorum pœna. Ergo suffragia Ecclesiæ eos juvant.

Sed contra est quod habetur in littera ab Augustino, quod suffragia non prosunt illis qui sine fide operante per dilectionem hinc exierunt. Sed pueri hoc modo exierunt. Ergo eis suffragia non prosunt.

QUÆSTIUNCULA IV.

1. Ulterius. Videtur quod aliquo modo prosunt Sanctis existentibus in patria, per hoc quod habetur in collecta Missæ: *Sicut Sanctis tuis prosunt ad gloriam, scilicet sacramenta, ita nobis proficiant ad medelam.* Sed inter alia suffragia præcipuum est sacramentum altaris. Ergo suffragia prosunt Sanctis qui sunt in patria.

2. Præterea. Sacramenta efficiunt quod figurant. Sed tertia pars hostiæ, scilicet in calicem missa, significat eos qui in patria vitam beatam ducunt, ut supra dist. xii. quæst. i. art. 3. quæstiunc. 3. ad 4. dictum est. Ergo suffragia Ecclesiæ prosunt etiam existentibus in patria.

3. Præterea. Sancti non solum gaudent de bonis propriis, sed etiam de bonis aliorum: unde Luc. xv. 10. dicitur: *Gaudium (1) est Angelis Dei super uno peccatore penitentiam agente.* Ergo ex bonis operibus viventium, Sanctorum qui sunt in patria gaudium crescit, & ita etiam eis nostra suffragia prosunt.

4. Præterea. Damascenus (2) in sermone de dormientibus, inducens verba Chrysostomi. *Si enim gentiles, inquit, cum his qui abierunt, sua comburunt, quanto magis te fidelem mittere convenit cum fidei ipsius propria, non ut favilla fiant & hæc velut illa, sed ut majorem hinc circumponas gloriam; & si quidem peccator fuerit qui mortuus est, ut peccamina solvas; si autem justus, ut appositio fiat mercedis, & retributionis.* Et sic idem quod prius.

Sed contra est quod habetur in littera ex verbis Augustini. *Injuria est in Ecclesia orare pro Martyre, cuius nos debemus orationibus commendari.*

Præterea. Eius est juvari cuius est indigere. Sed Sancti in patria sunt absque omni indigentia. Ergo per suffragia Ecclesiæ non juvantur.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, In IV. Sent. Tom. V.

(1) Vulgata: erit coram Angelis. (2) Al. additur dicit. (3) Al. deest culpa.

quod circa damnatos in inferno fuit duplex opinio.

Quidam enim dixerunt in hoc distinguendum esse dupliciter. Uno modo quantum ad tempus, dicentes quod post diem iudicii nullus in inferno existens aliquo suffragio juvabitur, sed ante diem iudicii aliqui juvantur suffragiis Ecclesiæ. Alio modo distinguebant quantum ad personas in inferno detentas, inter quas quosdam dicebant esse valde malos, qui scilicet sine fide, & sacramentis Ecclesiæ decesserunt: & talibus qui de Ecclesia non fuerunt, nec merito, nec numero suffragia Ecclesiæ prodesse possunt. Alii vero sunt non valde mali, qui scilicet de Ecclesia fuerunt numero, & fidem habentes, & sacramentis imbuti, & aliqua opera de genere bonorum facientes; & talibus suffragia Ecclesiæ prodesse debent. Sed occurrebat eis quædam dubitatio eos perturbans, quia scilicet videbatur ex hoc sequi, cum pœna inferni non sit infinita secundum intensiorem, quamvis duratione infinita existat, quod multiplicatis suffragiis pœna illa auferetur; quod est error Originis: & ideo hoc inconveniens multipliciter evadere voluerunt. Præpositivus enim dixit, quod tantum possunt suffragia pro damnatis multiplicari, quod à pœna tota redduntur immunes; non autem simpliciter, ut Originis posuit, sed ad tempus, scilicet usque ad diem iudicii: tunc enim animæ iterato corporibus conjunctæ in pœnas inferni sine spe veniæ retruduntur. Sed ista opinio videtur divinæ repugnare providentiæ, quæ nihil in rebus inordinatum relinquit. Culpa autem ordinari non potest nisi per pœnam: unde non potest esse ut pœna tollatur, nisi prius culpa expietur; & ideo cum (3) culpa continue maneat in damnatis, eorum pœna nullatenus interrumpetur.

Et ideo Porretani alium modum invenerunt, dicentes, quod hoc modo proceditur in diminutione pœnarum per suffragia, sicut proceditur in divisione linearum, quæ cum sint finitæ, tamen in infinitum dividi possunt, & nunquam per divisionem consumuntur, dum fit subtractio non secundum eandem quantitatem, sed secundum eandem proportionem; velut si primo auferatur pars quarta totius, & secundo quarta illius quartæ, & iterum quarta quartæ, & sic deinceps in infinitum. Et similiter dicunt, quod per primum suffragium diminuitur aliquota pars pœnæ, & per secundum pars aliqua remanentis secundum eandem proportionem. Sed iste modus multipliciter defectivus invenitur. Primo, quia infinita divisio, quæ congruit continuæ quantitati, non videtur posse ad quantitatem spirituales transferri. Secundo, quia non est aliqua ratio quare secundum suffragium minus de pœna diminueat quam primum, si sit æqualis valoris. Tertio, quia pœna diminui non potest nisi diminuat & culpa, sicut nec auferri nisi ea ablata. Quarto, quia in divisione linearum tandem pervenitur ad hoc quod non est sensibile: corpus enim sensibile non est in infinitum divisibile. Et sic sequeretur quod post multa suffragia pœna remanens propter sui parvitatem non sentiretur, & ita non esset pœna.

Et ideo alii invenerunt alium modum. Aristodorensem enim dixit, quod suffragia prosunt damnatis non quidem per diminutionem, vel interruptionem, sed per confortationem patientis; sicut si homo portaret grave onus, & facies sua perfunderet aqua: sic enim confortaretur ad melius portandum, cum tamen onus suum in nullo levius fieret. Sed hoc iterum esse non potest: quia aliquis plus, vel minus æterno

Kk 2 igne

igne gravatur, ut Gregorius dicit, secundum meritum culpæ: & inde est quod eodem igne quidam plus, quidam minus cruciantur. Unde cum culpa damnati immutata remaneat, non potest esse quod levius poenam ferat. Et nihilominus est prædicta opinio præsumptuosa, ut pote Sanctorum dictis contraria; & vana, nulla auctoritate fulta; & nihilominus irrationalis: tum quia damnati in inferno sunt extra vinculum charitatis, secundum quam opera vivorum continuantur defunctis: tum quia totaliter ad viam terminum pervenerunt recipientes ultimam pro meritis retributionem, sicut & Sancti qui sunt in patria. Quod enim adhuc restat de poena, vel gloria corporis, hoc eis rationem viatoris non præbet, cum gloria essentialiter & radicaliter existat in anima; & similiter merita damnatorum: & ideo non potest poena eorum diminui, sicut nec gloria Sanctorum augeri quantum præmium essentielle.

Sed tamen modus qui à quibusdam ponitur, quod suffragia prosunt damnatis, posset aliquo modo sustineri, ut si dicitur, quod non prosunt neque quantum ad diminutionem poenæ, vel interruptionem, vel quantum ad diminutionem sensus poenæ; sed quia ex huiusmodi suffragiis eis aliqua materia doloris subtrahitur, quæ eis esse posset, si ita se abjectos conspicerent quod pro eis nullam curam haberent (1) vi-vi: quæ materia doloris eis subtrahitur, dum suffragia pro eis fiunt. Sed istud etiam non potest esse secundum legem communem: quia, ut Augustinus dicit in Lib. de cura pro mortuis agenda, cap. xlii. (quod præcipue de damnatis verum est) *ibi sunt spiritus defunctorum ubi non vident quæcumque agunt, aut eveniunt in ista vita hominibus*: & ita non cognoscunt quando pro eis suffragia fiunt, nisi supra communem legem hoc remedium divinitus detur aliquibus damnatorum; quod est verbum omnino incertum.

Unde tutius est simpliciter dicere, quod suffragia non prosunt damnatis, nec pro eis Ecclesia orare intendit, sicut ex auctoritatibus inductis apparet.

Ad primum ergo dicendum, quod donaria idolorum non fuerunt inventa apud illos mortuos, ut ex eis signum accipi posset quod in reverentiam idolorum (2) ea deferrent; sed ea acceperunt ut victores quæ eis iure belli debebantur; & tamen per avaritiam venialiter peccaverunt; unde non fuerunt in inferno damnati; & sic suffragia eis prodesse poterant. Vel dicendum secundum quosdam, quod in ipsa pugna videntes sibi periculum imminere, de peccato poeniterunt, secundum illud Psal. lxxviii. 34. *Cum occideret eos, quærebant eum*. Et hoc probabiliter potest æstimari: & ideo oblatio pro eis fuit facta.

Ad secundum dicendum, quod damnatio in verbis illis large accipitur pro quacumque punitione, ut sic includat & poenam purgatorii: quæ quandoque totaliter per suffragia expiatur; quandoque autem non, sed diminuitur.

Ad tertium dicendum, quod quantum ad hoc magis acceptatur suffragium pro mortuo quam pro vivo, quia magis indiget, cum non possit auxiliari sibi, sicut vivus potest; sed quantum ad hoc vivus est melioris conditionis, quia potest transferri de statu culpæ mortalis in statum gratiæ, quod de mortuis dici non potest: & ideo non est eadem causa orandi pro mortuis, & pro vivis.

Ad quartum dicendum, quod illud adiutorium non erat (3) in hoc quod poena eorum diminueretur,

(1) *Al. deest vivi.* (2) *Al. eis.* (3) *Al. deest in hoc.*

sed in hoc solo, ut ibidem dicitur, quod eo orante, concedebatur eis ut mutuo se viderent: & in hoc aliquod gaudium non verum, sed phantasticum habebant, dum implebatur hoc quod desiderabant; sicut & demones gaudere dicuntur, dum homines ad peccata pertrahunt, quamvis per hoc eorum poena multatenus minuat, sicut nec minuitur gaudium Angelorum per hoc quod malis nostris compati dicuntur.

Ad quintum dicendum, quod de facto Trajani hoc modo potest probabiliter æstimari, quod precibus Beati Gregorii ad vitam fuerit revocatus, & ibi gratiam consecutus sit, per quam remissionem peccatorum habuit, & per consequens immunitatem à poena; sicut etiam apparet in omnibus illis qui fuerunt miraculose à mortuis suscitari, quorum plures constat idolatras, & damnatos fuisse. De omnibus enim similiter dici oportet, quod non erant in inferno finaliter deputati, sed secundum presentem justitiam priorum meritorum; secundum autem superiores causas, quibus prævidebantur ad vitam revocandi, erat de eis aliter disponendum. Vel dicendum secundum quosdam, quod anima Trajani non fuit simpliciter à reatu poenæ æternæ absoluta; sed ejus poena fuit suspensa ad tempus, scilicet usque ad diem iudicii. Nec tamen oportet quod hoc fiat communiter per suffragia: quia alia sunt quæ lege communi accidunt, & alia quæ singulariter ex privilegio aliquibus conceduntur: sicut alia sunt humanarum limitis rerum, alia divina signa virtutum, ut Augustinus dicit in Lib. de cura pro mortuis agenda, cap. xvi.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod poena purgatorii est in supplementum satisfactionis quæ non fuerat plene in corpore consummata: & ideo quia, sicut ex prædictis patet, & ex his quæ supra dist. xx. dicta sunt, opera unius possunt valere alteri ad satisfactionem, sive vivis, sive mortuis; non est dubium quin suffragia per vivos facta existentibus in purgatorio prosint.

Ad primum ergo dicendum, quod auctoritas illa loquitur de inferno damnatorum, in quo nulla est redemptio quantum ad illos qui sunt finaliter tali poenæ deputati. Vel dicendum secundum Damascenum in sermone de dormientibus: quia huiusmodi auctoritates exponendæ sunt secundum causas inferiores, scilicet secundum exigentiam meritorum eorum qui poenis deputantur; sed secundum divinam misericordiam, quæ vincit humana merita, ad preces justorum aliter quandoque disponitur quam sententia prædictarum auctoritatum contineat. Deus autem mutat sententiam, sed non consilium, ut dicit Gregorius: unde etiam Damascenus ponit ad hoc exempla de Ninivitis, Achab, & Ezechia, in quibus apparet quod sententia contra eos lata divinitus fuit per divinam misericordiam commutata.

Ad secundum dicendum, quod non est inconveniens, si multiplicatis suffragiis poena in purgatorio existentium annihilaretur; non tamen sequitur quod peccata remaneant impunita: quia poena unius pro altero suscepta alteri computatur.

Ad tertium dicendum, quod purgatio animæ per poenas purgatorii non est aliud quam expiatio reatus impediens à perceptione gloriæ: & quia per poenam quam

quam unus sustinet pro alio, potest reatus alterius expiari, ut dictum est, non est inconveniens, si per unius satisfactionem alius purgetur.

Ad quartum dicendum, quod suffragia ex duobus valent, scilicet ex opere operante, & ex opere operato. Et dico opus operatum non solum Ecclesiæ sacramentum, sed effectum accidentem ex operatione, sicut ex collatione elemosynarum consequitur pauperum relevatio, & eorum oratio pro defuncto ad Deum. Similiter opus operans potest accipi vel ex parte principalis agentis, vel ex parte exequentis. Dico ergo, quod quam cito moriens disponit aliqua suffragia sibi fieri, præmium suffragiorum plene consequitur, ante etiam quam fiant, quantum ad efficaciam suffragii, quæ erat ex opere operante principalis agentis; sed quantum ad efficaciam suffragiorum quæ est ex opere operato, vel ex opere operante exequentis non consequitur fructum antequam suffragia fiant, & si prius contingat ipsum à poena purgari, quantum ad hoc fraudabitur suffragiorum fructu; quod redudabit in illos quorum culpa defraudatur. Non enim est inconveniens quod aliquis defraudetur per culpam alterius in temporalibus: poena autem purgatorii temporalis est; quamvis quantum ad retributionem nullus defraudari possit, nisi per propriam culpam.

SOLUTIO III.

Ad tertiam quæstionem dicendum, quod pueri non baptizati non detinentur in limbo, nisi quia deficiunt à statu gratiæ: unde cum per opera vivorum, mortuorum status mutari non possit, maxime quantum ad meritum essentialis præmii, vel poenæ, suffragia vivorum pueris in limbo existentibus prodesse non possunt.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis peccatum originale sit huiusmodi quod pro eo possit aliquis ab alio juvari, tamen animæ puerorum in limbo existentes sunt in tali statu quod juvari non possunt; quia post hanc vitam non est tempus gratiam acquirendi.

Ad secundum dicendum, quod Augustinus loquitur de non valde malis, qui tamen baptizati sunt; quod ex hoc quod patet præmittitur: *Cum ergo sacrificia sive altaris, sive quarumcumque elemosynarum pro baptizatis omnibus offeruntur.*

SOLUTIO IV.

Ad quartam quæstionem dicendum, quod suffragium de sui ratione importat quandam auxilium, quæ non competit ei qui defectum non patitur: nulli enim juvari competit nisi in eo quod indigens est. Unde cum Sancti qui sunt in patria, sint ab omni indigentia immunes, inebriati ab ubertate domus Dei, eis juvari per suffragia non competit.

Ad primum ergo dicendum quod huiusmodi locutiones non sunt sic intelligendæ, quasi Sancti in gloria proficiant quantum ad se, quod eorum festa recolimus; sed quia nobis proficit, qui eorum gloriam solemniter celebramus; sicut ex hoc quod Deum cognoscimus, vel laudamus, & sic quodammodo ejus gloria in nobis crescit; nihil Deo, sed nobis accrescit.

Ad secundum dicendum, quod quamvis sacramenta efficiant quod figurant, non tamen illum effectum suum ponunt circa omne id quod figurant; alias cum figurent Christum, in ipso Christo aliquid ef-

figerent; quod est absurdum: sed efficiunt circa suscipientem sacramentum ex virtute ejus quod per sacramentum significatur: & sic non legitur quod sacrificia pro fidelibus defunctis oblata Sanctis prosint; sed quia ex meritis Sanctorum qui recoluntur, vel significantur in Sacramento, prosunt aliis pro quibus offeruntur.

Ad tertium dicendum, quod quamvis Sancti qui sunt in patria, de omnibus bonis nostris gaudeant, non tamen sequitur quod multiplicatis nostris gaudiis eorum gaudium augmentetur formaliter, sed materialiter tantum: quia omnis passio formaliter augetur secundum rationem objecti sui. Ratio autem gaudendi in Sanctis, de quibuscumque gaudent, est ipse Deus de quo non possunt magis, & minus gaudere; quia sic essentielle eorum præmium variaretur, quod consistit in hoc quod de Deo gaudent. Unde ex hoc quod bona multiplicantur, de quibus gaudendi ratio eis Deus est, non sequitur quod intensius gaudeant, sed quod de pluribus gaudeant: & ideo non sequitur quod operibus nostris juvenentur.

Ad quartum dicendum, quod non est intelligendum quod fiat oppositio mercedis, vel retributionis illi beato per suffragia ab aliquo facta, (1) sed facienti. Vel dicendum, quod ex suffragiis potest appositio mercedis fieri beato defuncto, in quantum sibi de suffragiis faciendis adhuc vivens (2) disposuit, quod ei meritorium fuit.

ARTICULUS III.

Utrum non solum orationibus Ecclesiæ, & sacrificio altaris, & elemosynis animæ defunctorum juvenentur.

1. **A**D tertium sic proceditur. Videtur quod non solum orationibus Ecclesiæ, & sacrificio altaris, & elemosynis animæ defunctorum juvenentur; vel quod eis juvenentur præcipue. Poena enim debet per poenam recompensari. Sed jejunium magis est poenale quam elemosyna, vel oratio. Ergo jejunium magis prodesset in suffragiis quam aliquod prædictorum.

2. Præterea. Gregorius II. tribus (3) prædictis connumerat jejunium, ut habetur caus. xlii. quæst. xi. *Animæ defunctorum quatuor solvantur modis, aut oblationibus sacerdotum, aut orationibus Sanctorum, aut carorum elemosynis, aut jejuniis cognatorum*. Ergo (4) insufficienter ab Augustino hæc enumerantur tria prædicta.

3. Præterea. Baptismus est potissimum Sacramentorum, maxime quantum ad effectum. Ergo baptismus, vel alia sacramenta debent, vel similiter, vel magis prodesse defunctis, sicut sacramenta unum altaris.

4. Præterea. Hoc videtur ex hoc quod habetur I. Corinth. xv. 29. *Si omnino mortui non resurgunt, ut quid baptizantur pro illis*. Ergo baptismus etiam valet ad suffragia defunctorum.

5. Præterea. In diversis Missis est idem altaris sacrificium. Si ergo sacrificium computatur inter suffragia, & non Missa, videtur quod tantumdem valeat quæcumque Missa pro defuncto dicatur, sive de beata Virgine, sive de Spiritu Sancto, vel quæcumque alia; quod videtur esse contra Ecclesiæ ordinationem, quæ specialem Missam pro defunctis instituit.

6. Præterea. Damascenus in sermone de dormientibus, docet ceras, & oleum, & huiusmodi pro defunctis.

(1) *Al. vel facienti.* (2) *Al. deposuit.* (3) *Al. deest prædictis.* (4) *Al. sufficienter.*